

El llenguatge

Final de les frases incises

16/X/1980

Si ens resistim a admetre la col·locació d'una frase incisa entre una preposició i el membre de l'oració que ha d'introduir —tal com exposàvem en el nostre comentari d'ahir—, encara ens sembla més inadmissible que sigui precisament una frase incisa la que acabi en una preposició, solució a què recorren també alguns publicistes actuals. L'exemple següent no és pas inventat sinó anotat d'un article de divulgació històrica: «Alxò demostrava que tots dos pobles necessitaven —i eren compatibles essencialment amb— el mateix ordre social.» Entenem que una frase incisa, especialment quan aquest caràcter és evident pel fet d'escriure-la entre guionets, ha d'ésser una construcció arrodinada i perfecta, sovint lligada amb un antecedent extern per mitjà d'un element pronominal, però sense que li manqui cap element gramaticalment essencial. I és precisament amb un pronom feble, l'adverbial hi, amb què hauria calgut representar el complement preposicional que ha de contenir la frase incisa de l'exemple indicat, que hi és reduït, a la simple preposició amb. Es a dir: i hi eren compatibles essencialment. Aquest és, justament, el recurs que hem propugnat algun cop per a resoldre les construccions en què dos verbs de règim diferent —en l'exemple comentat, necessitar i ésser compatible— tenen un complement comú: aïllar el segon dels dos verbs amb el complement representat pronominalment.

Aquesta resistència que manifestem a la separació d'una preposició i l'element que ha d'introduir ens duu encara a rebutjar la coordinació de dues o més preposicions introduint un mateix membre de l'oració —quan cal indicar diversos tipus de relació. És el cas de construccions com «Viuen de i per la política» o «Esteu amb o contra mi?», que exigiria, al nostre entendre, la repetició del membre de l'oració que han d'introduir les preposicions, és a dir, no ometre'l després de la primera. En canvi, creiem que es poden coordinar perfectament dues locucions prepositives, mentre tinguin el darrer component comú, el qual s'omet, aleshores, de la primera: Es trobava a l'abast i a la mercè dels seus perseguidors. El van admetre per esguard i per por del seu pare.

Tot té les seves excepcions, és clar. Caldria indicar, en primer lloc, el cas de la preposició sense, la qual, com és ben sabut, presenta la particularitat del seu ús adverbial, és a dir, com a darrer mot de qualsevol oració: Tots duïen la corbata — o anava sense— molt llambant. També les preposicions que denoten loc, molt relacionades amb el camp adverbial, del qual, de fet, provenen algunes d'elles, demostren una capacitat especial per a no precedir immediatament, o per a no precedir-lo en absolut, el membre de l'oració del qual tenen d'establir un lligam, cosa que s'esdevé en els casos que fem comentat: frases incises i coordinació de dues preposicions.

Albert Jansó